

Coronamaatregelen
en de Offerhandeling
van Rudolf Steiner

Steiner, Rudolf

Coronamaatregelen en de Offerhandeling van Rudolf Steiner / Rudolf Steiner – Amsterdam: Cichorei
www.uitgeverijcichorei.nl
ISBN 978 94 91748 96 7

Oorspronkelijk verschenen in *Ritualtexte für die Feiern des freien christlichen Religionsunterrichts* (GA 269)

Oorspronkelijke uitgever: Rudolf Steiner Verlag, Dornach

© Rudolf Steiner-Nachlaßverwaltung, Dornach

Samenstelling: Joep Eikenboom en Kitty Steinbuch

Layout en zetwerk: Jaap Verheij

Afbeelding omslag: Leonardo da Vinci, Christus. Ontwerp voor het Laatste Avondmaal (Brera, Pinacothek, Milaan)

Een uitgave van de Vakgroep Religieuze Oriëntatie (voor de vrijescholen) en de Landelijke Werkgroep Religie (voor de heilpedagogische en sociaaltherapeutische instituten)

Vanaf november 2020 kan elk jaar de nieuwe perikopenlijst worden aangevraagd via perikopennotities@yahoo.com

Inhoud

Voorwoord	7
De tekst van de Offerhandeling met aanwijzingen	13
Perikopenlijst 2019-2020	26

Voorwoord

Als gevolg van de coronacrisis is het voor geloofsgemeenschappen veelal niet mogelijk om bij elkaar te komen. Weliswaar bieden de diverse kerkgenootschappen de mogelijkheid om via een internetverbinding een zondagsviering te volgen, maar de omstandigheden maken het onmogelijk om gezamenlijk de avondmaalsviering te houden of om ter communie te gaan.

Precies dat onderdeel van de christelijke geloofsbeleving is een uitdrukking en bekrachtiging van de verbinding met het wezen van Christus en met de gemeenschap van wie de leden de kracht van Christus in zich voelen.

In 1923 gaf Rudolf Steiner aan de leerkrachten van de eerste vrijeschool in Stuttgart (Waldorfschool) de tekst met aanwijzingen voor een cultus, die voor oudere leerlingen en voor volwassenen gehouden kon worden. In de school werden destijds al godsdienstlessen gegeven en op de zondagen kwamen veel kinderen naar de Kinderhandeling, een cultische bijeenkomst die speciaal voor de jongere kinderen was gegeven. Op verzoek van een ongeveer zestienjarige leerling kon Rudolf Steiner ook een cultische handeling geven voor oudere leerlingen en volwassenen. Dit werd de Offerhandeling.

Tot nu toe is de tekst, die in dit boekje wordt gepubliceerd, door de groep mensen die met de Handelingen vertrouwd is, behoed en beschermd.

Maar in deze nieuwe situatie leek het belangrijk om ieder die dit wenst toch een toegang te geven tot deze rijke tekst.

De Offerhandeling is gegeven aan leken, dat wil zeggen aan mensen die niet tot priester gewijd zijn of een of andere geestelijke functie bekleden, maar die gewone gelovigen zijn. De cultische handeling wordt dan ook niet met de substanties brood en wijn voltrokken, maar het gesproken woord vormt het middel om de cultische handeling te voltrekken. Christus is de Logos, het Woord dat in de wereld kwam. Met het woord heeft de mens het vermogen gekregen om met de ander te communiceren en ook om innerlijk zelf gedachten te vormen. Rudolf Steiner heeft aangegeven dat deze Offerhandeling gehouden kan worden voor ieder die dat zou willen.

Om toch te kunnen deelnemen aan deze vorm van communie, die vanuit de antroposofie gegeven is, wil de vakgroep Religieuze Oriëntatie (voor vrijeschoolleerkrachten en medewerkers in de antroposofische heilpedagogie en sociaaltherapie) de tekst van deze Offerhandeling beschikbaar stellen.

In deze tekst is sprake van drie sprekers: de offerende, de rechterhelper en de linkerhelper. Tevens worden aanwijzingen gegeven voor de uit te voeren handelingen. Wanneer de Offerhandeling in de school wordt gehouden, wordt gebruik gemaakt van een eenvoudig altaar met de afbeelding van Christus en op het altaar zeven kaarsen.

Maar we kunnen de tekst ook zonder meer lezen!

Hoe zouden we dat kunnen doen?

Op zondagochtend (liefst vóór het middaguur) kan men de tekst lezen en overwegen. Dit kun je doen wanneer je alleen bent en daarbij de woorden voor jezelf uitspreken. Je zou ook in stilte kunnen lezen, maar door het spreken van de tekst breng je, met het vormen van de woorden, ook de lucht werkelijk in beweging. Daarvan gaat een andere werking uit dan van een innerlijk stil in gedachten overwegen.

Ben je met twee of drie personen, dan zou je de voor te lezen teksten ook onderling kunnen verdelen, maar dat hoeft niet; er kan een bepaalde rust van uitgaan als de tekst door één persoon wordt gelezen.

De bij de tekst aangegeven gebaren en handelingen aan het altaar en tijdens het communiegedeelte zou men weg moeten laten.

De Offerhandeling is opgebouwd in een archetypische structuur, die al in de oude mysteriecentra werd gebuikt, en die ook bij de structuur van de Eucharistie of Heilige Mis terug te vinden is.

- I Na het openingsgebed volgen een epistel en het lezen van een evangelietekst*
- II Offer
- III Verwandeling of Transsubstantiatie
- IV Communie

Tijdens het offergedeelte richt de mens zijn heiligste gevoelens tot de goddelijke wereldgrond en het denken tot de offerdaad van Christus.

Tijdens het gedeelte van de transsubstantiatie wordt het Laatste Avondmaal van Christus met zijn discipelen in herinnering gebracht, maar tegelijkertijd opnieuw gevierd. In het brood en de wijn schonk Christus zijn lichaam en zijn bloed. Ieder mens kan zich in vrijheid hierop richten doordat hij zijn eigen wezen met de Christuskracht wil verbinden, zodat ook zijn eigen lichaam en eigen bloed drager worden van de Christusimpuls.

* De volgorde van deze evangelieteksten wordt aangegeven in de perikopenlijst 2019-2020 op blz. 26.

Bij het communiegedeelte wordt geen brood en wijn ontvangen, maar dan klinken de woorden:

‘Christus’ Geest leve in u.’

Waarop ieder mens voor zichzelf en in volledige vrijheid kan antwoorden:

‘Ik mag ontvangen Christus’ Geest.’

Daarmee heeft de Communie plaatsgehad, weliswaar niet met fysieke substanties maar op het mentale niveau van de menselijke ziel en geest. De fysieke substanties brood en wijn worden door de mens opgenomen tot in de onbewuste en onderbewuste lagen van zijn wezen. Tijdens de Offerhandeling voltrekt zich de communie in het wakkere bewustzijn van de mens, waarmee de innerlijke vrijheid gewaarborgd is.

Rudolf Steiner zei hierover zelf:

[Een mens kan zich hierbij] *‘innerlijk doordringen met het element van de geest, en daardoor kan men de communie in de geest beleven. De gedachten kunnen als meditatieve gedachten in de mens leven, wat hetzelfde is als het op een uiterlijke manier houden van het Avondmaal met brood en wijn, maar nu van binnen uit.’*

En:

‘Dit is een weg die naar de toekomst verder zal voeren; wat vroeger met de attributen brood en wijn voltrokken werd, zal in de toekomst door een geestelijk avondmaal geschieden. De gedachten van het Avondmaal en de Communie zullen echter blijven.’

Namens de Vakgroep Religieuze Oriëntatie en de Landelijke werkgroep Religie,

Joep Eikenboom

Offerhandeling

De offerende staat met de helpers voor het altaar, met het gezicht daarheen, en spreekt:

Christus' daden op Golgotha
Staan voor onze zielen.
De gewijde stemming van onze zielen
Openbaart ons Christus' daden op aarde.
De verering van onze zielen
Richt zich biddend tot Christus' mensheidsoffer.
De aandacht van onze zielen
Moge in deze offerruimte
Het beleven brengen van Christus' mensheidsoffer.

Na een pauze spreekt de offerende verder:

De Vadergod zij in ons
De Zoongod sceppe in ons
De Geestgod verlichte ons.

De offerende spreekt tegen de gemeente:

Christus in u

De rechterhelper antwoordt met het gezicht naar het altaar:

En moge Hij uw geest vervullen.

De rechterhelper, naar het altaar:

Tot de Vadergod wenden
Wij onze geest.
Hij weeft in wereldgronden
Hij leeft in onze mensheid.
Wij zijn alles,
Wat wij zijn
In zijn wezen
Door zijn kracht.

Tot de Zoongod wenden
Wij onze ziel.
Hij werkt als eeuwig woord
In het wereldzijn en het mensenwezen
Wij vinden troost
Voor onze zwakheid
In zijn kracht,
In zijn offerdaad.

Tot de Geestgod wenden
Wij onze wil
Hij lichte in onze besluiten
Hij werke in onze daden.
Wij vinden kracht
In onze duisternis
Door zijn licht,
En zielenkracht door Hem
Als Geesteszon.